

College Vergadering

Dossiernummer	2364
Extern Zaak ID	1303222
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 maart 2026
Agendapunt	3.5.5
Titel	Aanwijzen 10 gemeentelijke monumenten
Organisatieonderdeel	Team Ruimte, Economie en Duurzaamheid
Eigenaar	Krijnen, Jeroen
Geheimhouding	Openbaar met week embargo
Datum opheffing	25 maart 2026
Portefeuillehouder	Wethouder Sjoerd Wannet

Aanwezigen

Jasper Bloem, Anja de Rouw, Mark Duijtshoff, Wimar Jaeger, Andre Putker, Rick Verschure en Sjoerd Wannet

Afwezigen

Cynthia Creveld

Bijlagen
1303222 – CV – Aanwijzen 10 gemeentelijke monumenten
1303222 – Bijlage 01 – Besluit_aanwijzen_10_gemeentelijke_monumenten
1303222 – Bijlage 02 – Redengevende_omschrijving_Graaf Ottosingel 189–189a
1303222 – Bijlage 03 – Redengevende_omschrijving_Laarstraat 131–133_en_Berkelsingel_124–124a
1303222 – Bijlage 04 – Redengevende_omschrijving_Marspoortstraat_16
1303222 – Bijlage 05 – Redengevende_omschrijving_Overwelving 1–3 Spoorstraat 1–3
1303222 – Bijlage 06 – Redengevende_omschrijving_Turfstraat 41–45
1303222 – Bijlage 07 – Redengevende_omschrijving_Molengracht 2
1303222 – Bijlage 08 – Redengevende_omschrijving_Groenmarkt 2–4_en_Waterstraat_84–86
1303222 – Bijlage 09 – Redengevende_omschrijving_Abersonplein_met_fontein
1303222 – Bijlage 10 – Redengevende_omschrijving_Rosmolensteeg 7
1303222 – Bijlage 11 – Redengevende_omschrijving_urinoir_Berkelkade

1303222 – Bijlage 12 – Adviezen Erfgoedadviesraad
1303222 – Bijlage 13 – Collegevoorstel 723623
1303222 – Bijlage 14 – Collegevoorstel 1270101

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Vergadering	17 maart 2026
Memo's en collegestukken (ter info raad)	31 december 2026

Goedkeuringen			
van der Laan, Erik	Akkoord		01-03-2026 18:50
Kasteel, Hendri	Akkoord		11-03-2026 10:38
Wannet, Sjoerd	Akkoord		11-03-2026 12:53

Voorgesteld besluit

Het college besluit, gelet op artikel 5.2 e.v. van de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Zutphen 2021 (Vfl 2021), conform bijgevoegd besluit, om de volgende objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument:

- Graaf Ottosingel 189–189a Zutphen
- Laarstraat 131–133/Berkelsingel 124–124a Zutphen
- Marspoortstraat 16, 16a–c Zutphen
- Overwelving 1–3/Spoorstraat 1–3 Zutphen
- Turfstraat 41–45 Zutphen
- Molengracht 2 Zutphen (voormalig postkantoor)
- Groenmarkt 2–4/Waterstraat 84–86 Zutphen
- Abersonplein met fontein Warnsveld
- Rosmolensteeg 7 Zutphen en
- urinoir Berkelkade Zutphen.

Besluit

Het college besluit, gelet op artikel 5.2 e.v. van de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Zutphen 2021 (Vfl 2021), conform bijgevoegd besluit, om de volgende objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument:

- Graaf Ottosingel 189-189a Zutphen
- Laarstraat 131-133/Berkelsingel 124-124a Zutphen
- Marspoortstraat 16, 16a-c Zutphen
- Overwelling 1-3/Spoorstraat 1-3 Zutphen
- Turfstraat 41-45 Zutphen
- Molengracht 2 Zutphen (voormalig postkantoor)
- Groenmarkt 2-4/Waterstraat 84-86 Zutphen
- Abersonplein met fontein Warnsveld
- Rosmolensteeg 7 Zutphen en
- urinoir Berkelkade Zutphen.

BESLUIT AANWIJZEN 10 GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

Adres - Graaf Ottosingel 189-189a Zutphen e.a.
Zaaknummer - 1303222

BESLUIT

Het college besluit, gelet op artikel 5.2 e.v. van de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Zutphen 2021 (Vfl 2021), om de volgende objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument:

- Graaf Ottosingel 189-189a Zutphen
- Laarstraat 131-133/Berkelsingel 124-124a Zutphen
- Marspoortstraat 16, 16a-c Zutphen
- Overwelving 1-3/Spoorstraat 1-3 Zutphen
- Turfstraat 41-45 Zutphen
- Molengracht 2 Zutphen (voormalig postkantoor)
- Groenmarkt 2-4/Waterstraat 84-86 Zutphen
- Abersonplein met fontein Warnsveld
- Rosmolensteeg 7 Zutphen
- urinoir Berkelkade Zutphen

Bijlagen

Onderdeel van dit besluit zijn de bijlagen met de redengevende omschrijvingen van de objecten.

Hierin zijn opgenomen:

- de plaatselijke aanduiding van het gemeentelijk monument;
- de kadastrale aanduiding, en
- een beschrijving van het gemeentelijk monument.

Aan dit besluit liggen verder de volgende bijlagen ten grondslag:

- EAR 2024-085 Advies aanwijzen postkantoor Molengracht 2 Zutphen gemeentelijk monument AVG
- EAR 2024-087 Advies aanwijzen Laarstraat 131-133 Zutphen monument AVG
- EAR 2024-088 Advies aanwijzen Turfstraat 41-45 en Overwelving 1-3 monument AVG
- EAR 2025-090 Advies aanwijzen Marspoortstraat 16 en Graaf Ottosingel 189-189a monument AVG
- EAR 2025-097 Advies aanwijzen monumenten AVG

PROCEDURE

Bevoegd gezag

Op basis van artikel 5.2 van de Vfl 2021 is het college van burgemeester en wethouders bevoegd om een beslissing te nemen over het al of niet aanwijzen van de bovengenoemde objecten en panden als gemeentelijk monument.

Publicatie ontwerpbesluit en indienen zienswijzen

Van de ontwerpbesluiten van 30 september 2025 en 16 december 2025 met het voornemen tot aanwijzing is kennisgeving gedaan op www.officielebekendmakingen.nl. Na beide besluiten heeft het ontwerpbesluit vervolgens 6 weken ter inzage gelegen. Naar aanleiding van deze kennisgeving kon iedere belanghebbende zijn of haar zienswijze indienen. Er is een zienswijze ontvangen op het ontwerpbesluit van 30 september 2025 en twee zienswijzen op het ontwerpbesluit van 16 december 2025. In dit besluit worden de zienswijzen op beide ontwerpbesluiten in één keer behandeld.

Bekendmaking besluit

Op grond van artikel 5:7 van de Vfl 2021 wordt het besluit om toepassing te geven aan artikel 5:2 van de Vfl 2021 schriftelijk bekend gemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaken die vermeld staan in de openbare registers, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Kadasterwet. De zakelijk gerechtigden kunnen binnen zes weken tegen dit besluit bezwaar maken. Indieners van zienswijzen worden op grond van 3:4 Awb, artikel 3:10 ev. op de hoogte gesteld van het besluit.

OVERWEGINGEN

Het besluit is gebaseerd op de volgende overwegingen:

1. Cultuurhistorie

De als gemeentelijk monument aan te wijzen objecten en gebouwen zijn voor de gemeente Zutphen van architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde.

De objecten en gebouwen zijn alle aan de hand van vastgestelde criteria beoordeeld (*Beleidsregel aanwijzen monumenten 2023*). Op grond van architectuurhistorische waarden, stedenbouwkundige waarden, algemeen historische waarden, gaafheid/herkenbaarheid en zeldzaamheid is vastgesteld dat de nu voorgedragen objecten en panden monumentale waarden hebben en van groot algemeen belang zijn voor de gemeente Zutphen. Verwezen wordt naar de redengevende omschrijvingen van de objecten en panden.

2. Verduurzaming

De verduurzaming van de aan te wijzen panden blijft goed mogelijk door innovatieve oplossingen voor het isoleren en energiezuinig maken van gebouwen zonder dat dit ten koste gaat van monumentale waarden en architectonische kwaliteit.

3. Advies Erfgoedadviesraad

De Erfgoedadviesraad heeft in haar adviezen:

- EAR 2024-085 Advies aanwijzen postkantoor Molengracht 2 Zutphen gemeentelijk monument AVG
- EAR 2024-087 Advies aanwijzen Laarstraat 131-133 Zutphen monument AVG
- EAR 2024-088 Advies aanwijzen Turfstraat 41-45 en Overwelving 1-3 monument AVG
- EAR 2025-090 Advies aanwijzen Marspoortstraat 16 en Graaf Ottosingel 189-189a monument AVG
- EAR 2025-097 Advies aanwijzen monumenten AVG

positief geadviseerd over plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst van:

- Graaf Ottosingel 189-189a Zutphen
- Laarstraat 131-133/Berkelsingel 124-124a Zutphen
- Marspoortstraat 16, 16a-c Zutphen
- Overwelving 1-3/Spoorstraat 1-3 Zutphen
- Turfstraat 41-45 Zutphen
- Molengracht 2 Zutphen (voormalig postkantoor)
- Groenmarkt 2-4/Waterstraat 84-86 Zutphen
- Abersonplein met fontein Warnsveld
- Rosmolensteeg 7 Zutphen
- urinoir Berkelkade Zutphen

Verwezen wordt naar de adviezen van de EAR.

ZIENSWIJZE(N)

Er is op het voornemen tot aanwijzen van het object Marspoortstraat 16, 16a-c Zutphen door de eigenaren (VvE) een zienswijze ingediend. Ook zijn er twee zienswijzen ingediend door omwonenden van het aan te wijzen urinoir aan de Berkelkade. De zienswijzen zijn in de daarvoor wettelijk gestelde periode ingediend en daarmee ontvankelijk. De zienswijzen worden hieronder samengevat en voorzien van een reactie.

1. Zienswijze eigenaren Marspoortstraat 16, 16a-c Zutphen (zaaknummer 1264376)

Op 13 november 2025 heeft de vereniging van eigenaren (VvE) van het perceel Marspoortstraat 16 te Zutphen een zienswijze ingediend met betrekking tot het voornemen van het college van B en W om het pand aan te wijzen als

gemeentelijk monument. De zienswijze is ingediend omdat de eigenaar tegen de toekenning van de gemeentelijke monumentale status aan het pand is. Hieronder wordt ingegaan op de zienswijze. De zienswijze is door indiener onderbouwd met de volgende redenen:

a. Bezwaar tegen inperking eigendomsrecht en financiële consequenties

Indiener stelt dat een monumentstatus ervoor zorgt dat zij niet langer zelf kan beslissen over wijzigingen in onroerende zaken binnen de eigen woning of kantoor, zonder dat de gemeente daar enige vorm van compensatie tegenover stelt. Indiener stelt dat in gevallen waarin de staat de rechten van burgers, ondernemers of instellingen inperkt, deze tegenwoordig altijd enige vorm van compensatie biedt. Tevens stelt indiener dat tegen de hogere lasten (en mogelijke waardevermindering) van een monument-status de gemeente daar alleen de mogelijkheid van een laag-rentende lening bij de provincie tegenoverstelt.

Reactie:

Het eigendomsrecht is een absoluut recht dat niet wordt betwist. Wel is het zo dat het college de bevoegdheid heeft om publiekrechtelijke beperkingen op te leggen. In dit geval doet het dat als onderdeel van het aanwijzen van het pand als gemeentelijk monument met het doel om cultuurhistorisch erfgoed voor de toekomst te behouden. Compensatie is daarbij niet verplicht. Het college ziet de negatieve gevolgen voor de economische waarde van het eigendom door een monumentstatus van het pand onvoldoende onderbouwd. Onderzoek in het verleden heeft overigens aangetoond dat de invloed van een monumentstatus op de verkoopsom, positief of negatief, niet één op één aantoonbaar is (Bade/Smit, *Eigen haard is goud waard*, 2010). Voor gemeentelijke monumenten zijn subsidiemogelijkheden beschikbaar die tijdens een gesprek met indiener op 13-11-2025 mondeling zijn toegelicht.

b. Uitstellen procedure tot na vaststellen afwegingskader

Indiener verwijst naar kanttekening 1.3 van het collegevoorstel bij het voornemen tot aanwijzing, waarin het college stelt dat onduidelijk is wat eigenaren wel en niet kunnen veranderen aan hun monument en aangeeft dat een Zutphens erfgoedprogramma wordt voorbereid waarin het behoud, het benutten en het beleven van het Zutphens erfgoed centraal staat en waarin een transparant afwegingskader met algemene regels voor monumenten en hun eigenaren een plek zal krijgen. Indiener stelt dat het 'overeenkomstig normen van behoorlijk bestuur' voor de hand ligt dat 'het college procedures tot het aanwijzen van gemeentelijke monumenten uitstelt tot na het vaststellen van dit afwegingskader door de Gemeenteraad.'

Reactie:

Wettelijk zijn de Omgevingswet en de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving 2021 momenteel de bestaande kaders waarbinnen het college beslissingsbevoegdheid heeft om wel of niet een vergunning af te geven, daarbij geadviseerd door de commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit en Cultuurhistorie (RKC). Dit is een ander besluitvormingsproces dan het aanwijzen van de monumenten en staat hier ook los van. Er is daarom geen reden om het besluit op dit punt aan te passen of aan te houden. Het college heeft de ambitie om een transparant afwegingskader op te stellen met algemene regels voor monumenten en hun eigenaren om een vergunning te krijgen, maar dat heeft geen invloed op het voorliggende collegevoorstel.

c. Gebouw niet in goede technische staat.

De VvE is het niet eens met de stelling van het college in kanttekening 1.4 van het collegevoorstel bij het voornemen tot aanwijzing dat het gebouw in goede technische staat is. De VvE wijst op verzakkingen aan de Oostzijde van het pand en de afscheidingsmuur en de mogelijke fundering op resten van de stadsmuur.

Reactie:

Deze zienswijze is terecht. Het college is bij haar uitspraak over de technische staat uitgegaan van een indruk vanaf de straat en erkent dat daarmee geen definitieve uitspraken kunnen worden gedaan over niet-zichtbare gebreken. Mocht het gebouw zich overigens niet in een goede technische staat bevinden, betekent dat niet dat het monument daardoor niet aangewezen zou kunnen worden. Ten aanzien van het uitvoeren van onderhoud is in een gesprek met indiener op 13-11-2025 aangegeven dat daarvoor voor gemeentelijke monumenten subsidiemogelijkheden bestaan. Hiermee draagt het college bij aan de vaak hogere onderhouds- en restauratiekosten voor monumenten ten opzichte van niet-monumenten.

2. Zienswijze (zaaknummer 1298805)

Indiener is het niet eens met het aanwijzen van het urinoir als gemeentelijk monument.

a. Het urinoir is naar mening van de indiener niet historisch of beeldbepalend voor de binnenstad, mede door het niet meer aanwezig zijn van de bioscoop die aan de plaatsing ten grondslag lag.

Reactie:

Het college is met de Erfgoedadviesraad van mening dat het gaat om zeldzaam en bijzonder straatmeubilair met veel objectwaarde, waarbij cultuurhistorische waarde is gelegen in de plek en is het eens met de waardering van het urinoir zoals opgenomen in de redengevende omschrijving. De historische relatie met de verdwenen bioscoop is daarbij slechts één van de aspecten die van belang zijn voor de bepaling van de cultuurhistorische waarde van het urinoir. Dat het urinoir niet historisch is of beeldbepalend ziet het college anders. Zo is het cultuurhistorisch belang van gemeentelijke monumenten niet alleen gelegen in een hele hoge leeftijd, zoals bijvoorbeeld van de vele middeleeuwse huizen in de binnenstad. Elke tijdlaag is van belang en dat geldt in Zutphen zeker voor de periode van de wederopbouw na WOII waarvan het urinoir onderdeel is. Dat het urinoir niet beeldbepalend zou zijn, is voor het college geen bezwaar om het urinoir aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het is juist een wezenlijk kenmerk voor het type en de functie van het urinoir dat bewust is geplaatst om niet al te veel op te vallen in het straatbeeld.

b. Het urinoir is beklad met graffiti, stinkt en is vervuild.

Reactie:

Het urinoir is opgenomen in het jaarlijkse beheer- en onderhoudsprogramma van de gemeente Zutphen en de binnenzijde wordt regelmatig schoongespoten en gereinigd. Dat betreft indien nodig ook de buitenzijde. Het bouwwerkje is in de laatste 20 jaar af en toe gevallen aan bekladding met spuitbussen en steeds gereinigd. Dat zal ook nu weer gebeuren. De bekladding is dus van tijdelijke aard.

c. Indiener is van mening dat bescherming en behoud moet gebeuren met een hedendaagse blik.

Reactie:

Bescherming en behoud van erfgoed gebeurt in de gemeente Zutphen altijd met een hedendaagse blik. Veertig jaar geleden stond de periode 1850–1940 sterk in de belangstelling en werden gebouwen uit die tijd aangewezen als gemeentelijk monument. Nu geldt dat voor objecten en panden uit de wederopbouwperiode en ook de interesse in het erfgoed uit de periode 1965-1990 neemt toe. Het aanwijzen van het urinoir als gemeentelijk monument wordt niet los gezien van een veranderende tijdgeest. Het college ziet dat als de essentie van het beschermen van erfgoed als gemeentelijk monument. Daarbij worden maatschappelijke veranderingen niet uit het oog verloren.

d. Indiener is van mening dat aan het urinoir een discriminerend karakter zit.

Indiener stelt dat slechts een heel klein deel van de bevolking gebruik kan maken van deze specifieke voorziening en dat dit object een hele grote bevolkingsgroep expliciet uitsluit zonder dat gekeken wordt om het inclusiever te maken.

Reactie:

Het college kan zich niet vinden in dit standpunt. Het urinoir wordt en kan door eenieder worden gebruikt, waarbij staand of gehurkt de behoefte kan worden gedaan.

3. Zienswijze (zaak 1302657)

Indiener is van mening dat het urinoir niet aangewezen dient te worden als monument, maar moet worden afgebroken.

a. Het urinoir doet afbreuk aan het fraaie stadsgezicht van Zutphen.

Reactie:

Het college is het niet eens met deze zienswijze en is van mening dat het urinoir daaraan als een eigen tijdlaag in het straatbeeld juist een bijdrage levert en bovendien van cultuurhistorische waarde is.

b. Het urinoir voorziet in een behoefte van mannen en een enkele keer van vrouwen.

Reactie: Het is goed om te weten dat uit waarneming blijkt dat het gebouwtje wordt gebruikt waarvoor het is bedoeld, door eenieder. Dit pleit voor het behoud van het urinoir op deze locatie.

c. Indiener heeft waardering voor de cultuurhistorische schets, de bouwkundige beschrijving en de blik op de geschiedenis.

Reactie: Het college van B en W van de Gemeente Zutphen dankt indiener voor het compliment.

d. Het urinoir is beklad.

Reactie:

Het urinoir is opgenomen in het jaarlijkse beheer- en onderhoudsprogramma van de gemeente Zutphen en de binnenzijde wordt regelmatig schoongespoten en gereinigd. Dat betreft indien nodig ook de buitenzijde. Het bouwwerkje is in de laatste 20 jaar af en toe ten prooi gevallen aan bekladding met spuitbussen en steeds gereinigd. Dat zal ook nu weer gebeuren. De bekladding is dus van tijdelijke aard.

e. Het urinoir dient te worden afgebroken tenzij het wordt geconserveerd en hiervoor middelen beschikbaar worden gesteld.

Reactie: Met het aanwijzen van het urinoir als gemeentelijk monument is sloop van het urinoir niet aan de orde. Ten behoeve van de conservering maakt het urinoir nu al deel uit van het gemeentelijk beheer- en onderhoudsprogramma.

Conclusie

De ingediende zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassingen in het besluit tot aanwijzing als gemeentelijk monument.

Aldus besloten te Zutphen, op 17 maart 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Zutphen,
de burgemeester, de secretaris,

Redengevende omschrijving Gemeentelijk Erfgoedregister

Monumentnummer: 1504

Gegevens object

Naam: Depotgebouw
Adres: Rosmolensteeg 7
Postcode: 7201 JN
Plaats: Zutphen
Kadastrale aanduiding: Zutphen, sectie F, 11963
X-Y coördinaten: 210342.21, 461931.07
Architect: A.J. van der Steur
Bouwjaar: 1953-54
Aanpassingen: 2005
Beschrijving: J. Krijnen
Datum beschrijving: 11-2024
Datum besluit B&W: 17-03-2026

Omschrijving van het monument

Situering en historie

Het depotgebouw Rosmolensteeg 7 staat in de rooilijn van de Rozengracht en is na de Tweede Wereldoorlog gebouwd ter plaatse van een rijtje historische huizen die als gevolg van oorlogshandelingen en een nabije granaatinslag zwaar beschadigd waren. Het gebouw maakt enerzijds deel uit van de straatwand waar de Rozengracht overgaat in de Spoorstraat en vormt anderszijds de afsluitende bouwmassa van het achterliggende hofje aan de Rosmolensteeg. Een in het gebouw opgenomen onderdoorgang vormt de verbinding tussen de twee stedelijke ruimten.

Het gebouw is deels onderkelderd (souterrain) met erboven drie bouwlagen en een vierde bouwlaag onder het forse met leien gedekte zadeldak, dat tussen twee topgevels evenwijdig aan de straat staat. Rechts van het depot staat een laag gebouwtje onder een zadeldak dat oorspronkelijk voor de verbinding zorgde tussen het depotgebouw en het voormalige Stedelijk Museum in het Broederenklooster. Het museum is in 2015 uit de voormalige kloostergebouwen vertrokken en de verbindingen werden aan die zijde afgesloten. Het depot bleef echter bij het museum in gebruik.

Het depotgebouw is samen met het Gideonmonument rechts van de kloostergebouwen het enige gerealiseerde onderdeel van een ambitieuzer plan uit 1947 voor een nieuw archief en museum aan de Rozengracht met woningen aan het Broederenkerkplein rondom een besloten kloostertuin.

Beschrijving

Het pand bestaat uit een hoofdvolume van drie bouwlagen op een rechthoekige plattegrond onder een hoog zadeldak. Links op de begane grond is een openbare onderdoorgang in het gebouw opgenomen. Naast het hoofdgebouw staat een lager tussenlid onder een zadeldakje parallel aan de straat. De twee toegangen tot het gebouw zijn gesitueerd aan de Rosmolensteeg. Het gebouw heeft een betonnen casco met een gemetselde, bakstenen bekleding. Het onderste deel van de zolder maakt deel uit van het betonnen casco.

Het traditionalistische, op de Delftse School geïnspireerde ontwerp kwam tot stand door architectenbureau Kleinhout en Van der Steur uit Amsterdam, waarbij A.J. van der Steur verantwoordelijk was voor het ontwerp van dit gebouw. Kleinhout en Van der Steur was reeds voor WOII een gerenommeerd architectenbureau dat onder meer verantwoordelijk was voor het nieuwe Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam.

Exterieur

De gevels van het vier vensterassen brede gebouw zijn geheel opgetrokken in handvorm bakstenen uitgevoerd in staand klezoorverband met platvol aangebrachte voegen van kalkmortel.

De gevel aan de Rozengracht en Rosmolensteeg staat op een plint van twee lagen hardstenen blokken met ertussen twee lagen bakstenen. Voor het souterrain zijn in de middelste twee vensterassen twee gekoppelde kelderlichten van blokken hardsteen aanwezig. Elk van de vier kelderramen is voorzien van een diefijzer in siersmeedwerk, op de kruispunten met een gesmede knoop.

In de vensteras links is de onderdoorgang naar de Rosmolensteeg opgenomen. Deze wagenbrede opening heeft tegen de hoeken schampstenen staan en wordt aan de bovenzijde met een steens korfboog ontlast. De vorm van de boog lijkt geïnspireerd op de historische poort in het pand Turfstraat 15-17 waarmee een ruimtelijke samenhang bestaat als afsluiting van het vroegere kloosterterrein van de dominicaner monniken ('Broederen') in dit deel van de binnenstad. De boog heeft geboortestenen en een sluitsteen van Ettringer tufsteen. Dit materiaal is ook gebruikt voor het kader van alle vensters in de gevel waarin terugliggend drieluks kozijnen zijn geplaatst. In deze kozijnen is steeds het rechtervak voorzien van een stalen draairaam. Voor elk van deze vensters is een laag hekwerk geplaatst, dat de suggestie wekt van een Frans balkon. Al het glas is ondoorzichtig draadglas. Een uitzondering hierop is het kleine venster rechts in de gevel dat door twee kleine raampjes wordt geflankeerd, beide voorzien van een gesmeed diefijzer. Onder het rechterraampje is verticaal de hardstenen brievenopening ingemetseld van (het vervallen adres) Rosmolensteeg 5.

Het kader van de vensters op de tweede verdieping is verbijzonderd door een timpaan-vormige bovenzijde en het metselwerk is ter plaatse uitgevoerd als anderhalf steens strekse boog. Ter afsluiting van elke vensteras is boven elk venster een hol schotelvormig sierelement van geplaatst.

De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een dubbele rij, verspringend gemetselde muizetanden met een koperen mastgoot erboven. Het zadeldak is belegd met leien in Rijnlandse dekking en heeft in het onderste deel een zeeg met een flauwere helling. Dit markeert het in beton uitgevoerde deel van het dak waarin ook de dakkapellen van beton zijn aangebracht. Deze hebben stalen draairamen met een omgekeerd kruis als roedenverdeling. De dakkapellen hebben met leien beklede zijwanden en een koperen dakbedekking, op de nok aan de voorzijde bekroond met een sierbol.

De beide topgevels zijn geheel blind, maar zijn langs de daklijn uitgevoerd met vlechtwerk in het metselwerk. De rechtergevel aan de Rozengracht is aan het begin en het einde van de daklijn benadrukt met tufstenen blokken. Deze topgevel is bovendien bekroond met een forse, rechthoekig gemetselde schoorsteen met afgeschuinde hoeken en een cordonlijst aan de voet.

De onderdoorgang is verdeeld in drie constructieve balkvakken: twee brede vakken met een smal vak in het midden. In de beide zijwanden krijgt dat zijn beslag met gevelvlakken tussen muurdammen. Aan de zijde van de Spoorstraat is hier een indeling met drie etalageruiten van het buurpand links opgenomen, rechts is sprake van een blinde muur. De kozijnen van de etalageruiten zijn met een ondiepe dagkant in de openingen geplaatst. Ze zijn aan de onderzijde van een rollaag voorzien, aan de bovenzijde van een strek.

In de linkermuur is aan de zijde van de Rosmolensteeg in een gemetselde portiek de voordeur opgenomen van de bovenwoning van Spoorstraat 2-4. Het betonnen plafond van de onderdoorgang is vlak met betonnen liggers van de vloerconstructie die zijn opgelegd op de muurdammen. De vlakverdeling in wanden en plafond is herhaald in de bestrating die overeenkomstig de ritmiek van de muurdammen en betonnen liggers is gelegd in visgraatmotief ter plaatse van de vlakken en in banen van halfsteens verband bij de muurdammen. Deze bestrating wordt langs de wanden begeleid door rabatstroken.

De gevel aan de Rosmolensteeg heeft in essentie de gespiegelde opbouw van de gevel aan de Rozengracht. Een verschil is de dubbele entree met erachter het trappenhuis in de vensteras links. Voor de deuren is een opstap van hardsteen geplaatst. In hetzelfde materiaal is links tegen de gevel een verhoging waarin een vlak kelderlicht is opgenomen. Beide houten voordeuren zijn opgebouwd uit bruin gelakte verticale delen met een vlakke houten schopplaat aan de onderzijde en een strook in het midden met twee boven elkaar geplaatste raampjes. Op de deuren zijn voor de raampjes gesmede diefijzers geplaatst die in vormgeving overeenkomen met de diefijzers aan de andere zijde van het gebouw. De deuropeningen hebben een kader van tufsteen. Links van de linkerdeuropening is een hardstenen brievenopening in de gevel aanwezig. Boven de deuren zijn overeenkomstig de bordessen van het trappenhuis drie kleine vensters boven elkaar in de gevel aanwezig, steeds een halve etage verspringend geplaatst ten opzichte van de depotverdiepingen. Net als de andere gevelopeningen zijn ze voorzien van een kader van tufsteen.

Rechts in de gevel is de onderdoorgang naar de Rozengracht opgenomen. De opening heeft ook hier tegen de hoeken schampstenen staan en wordt aan de bovenzijde met een steens korfboog ontlast. De boog heeft net als een de Rozengracht geboortestenen en een sluitsteen van tufsteen. De vensters en de bekroning van de vensterassen boven de tweede verdieping zijn gelijk aan de andere gevel. Ook de details van goot, dak en dakkapellen zijn gelijk.

Naast het hoofdgebouw staat een lager tussenlid onder een zadeldakje parallel aan de straat. De gemetselde gevels aan Rozengracht en Rosmolensteeg hebben dezelfde opbouw met plintstrook als het hoofdgebouw en zijn beide voorzien van drie vensters met een gemetselde segmentboog als ontlasting en schuingeplaatste bakstenen als lekdorpel. De kozijnen met vier vaste ramen hebben een omgekeerd kruis als roedenverdeling. De gemetselde dagkanten zijn op de hoeken schuin bijgekapt met kapelletjes aan de boven- en onderzijde. De gevels zijn aan de bovenzijde afgesloten door een dubbele rij, verspringend gemetselde muizetanden met aan de Rozengracht een koperen mastgoot erboven. Aan de Rosmolensteegzijde is die in het verleden vervangen door een zinken mastgoot. Het zadeldak is belegd met leien in Rijnlandse dekking en heeft in beide dakvlakken in het onderste deel een zeeg met een flauwere helling.

Interieur

Het depotgebouw is oorspronkelijk ontworpen en gebruikt als archief. Het is voor dat doel gebouwd met een zwaar uitgevoerde betonnen constructie voor muren en vloeren met in het midden van de plattegrond twee rijen van vijf forse rechthoekige kolommen die in de breedte van het pand betonnen liggers ondersteunen. Deze constructieve opzet is op elke bouwlaag doorgevoerd met aan de zijde van de Rosmolensteeg, met links van het midden, het trappenhuis als centrale verkeersruimte.

Het gebouw heeft tot de hoogte van de onderdoorgang verschillende niveaus. De begane grond links van het trappenhuis bevindt zich net boven maaiveldniveau met een kelder er onder. De lagere vleugel tussen het depotgebouw en de refter is eveneens onderkelderd en heeft dezelfde vloerniveaus. In het trappenhuis in het rechterdeel van het gebouw voeren zes treden naar een kleine depotruimte in het souterrain naast de onderdoorgang en zes treden omhoog naar een tussenverdieping met eveneens een kleine depotruimte.

De kelder onder het linkerdeel van het gebouw is bereikbaar via zes treden vanuit het souterrain. In verband met het plaatsen van een lift is hiervoor in 2005 over de oorspronkelijke trap een nieuw, stalen bordes met trap geplaatst. De indeling bleef daarbij gelijk. Een deel van deze dieper gelegen kelder was in het verleden bestemd als kluis voor extra waardevolle objecten, toegankelijk via een bewaard gebleven kluisdeur. In een ander deel was voorheen de stookinstallatie ondergebracht die haar afvoer had middels een rookkanaal, uitkomend in de grote schoorsteen op het pand.

Links van het trappenhuis geeft een moderne deur toegang tot een vroegere werkruimte van het archief, een rechthoekig vertrek waar in 2005 ter verbetering van de toegankelijkheid van de depotverdiepingen een lift met tandwieltractie in is geplaatst. De ruimte krijgt aan de zijde van de Rosmolensteeg daglicht door een hoog zesruits stalen raam en aan de zijde van de Rozengracht door een vierkant raam, geflankeerd door twee kleine stalen draairaampjes, voorzien van het oorspronkelijke hang- en sluitwerk.

Vanuit deze ruimte is de vroegere bezoekersgang van en naar de refter toegankelijk, deze gang is in 2019 aan de zijde van de refter dichtgemetseld en werd aan het eind een toilet gemaakt. De enkelvoudige balklaag van de zoldervloer erboven is vrij in het zicht.

Aan de zijde van de Rosmolensteeg was in het verleden de studiezaal van het archief gesitueerd. Ook hier is de enkelvoudige balklaag van de zoldervloer erboven als plafond in het zicht. Het is een rechthoekige ruimte dat door drie stalen vensters van daglicht wordt voorzien. De oorspronkelijke deur tussen dit vertrek en de grote hal van de refter is nog aanwezig, maar de doorgang is aan de andere zijde in 2019 dichtgemetseld. De deur is uitgevoerd als blank gelakte opgeklampte delendeur met een gebogen bovenzijde en nog voorzien van oorspronkelijk hang- en sluitwerk.

In het toilet aan het eind van de gang is een klein luik dat toegang geeft tot de zolder van het tussenlid. Hier is de met grenen delen beschoten sporenkap vrij in het zicht. De sporen zijn voorzien van naast elkaar geplaatste haanhouten die met bouten door het sporenhout aan elkaar zijn bevestigd. Bij de kapvoet is een constructie van geboute korbeels en oplangers toegepast. Het metselwerk van de zijgevel van de refter is vrij in het zicht.

De vijf depotverdiepingen worden bereikt met een smalle, betonnen bordestrap, toegankelijk vanaf de Rosmolensteeg. De trap heeft een stalen balustrade van vierkante staven die op de treden zijn geplaatst waarbij de balustrade steeds bij de derde trede met een gebogen staaf aan de zijkant van de trap bevestigd. Op de bordessen zijn er steeds twee van dergelijke extra bevestigingspunten. De balustrade is voorzien van een vlakke, houten handlijst, oorspronkelijk van blank gelakt hout, in 2005 geschilderd. Centraal in het trappenhuis staat een historische archieflift van het merk AEG voor het transport van archiefstukken. Deze is vrijwel integraal en gaaf bewaard gebleven, enkel het hijsmechaniek op zolder is in het verleden losgekoppeld dan wel verwijderd. Bij de liftopeningen is in de handlijst steeds een plank opgenomen voor het in- en uitzetten van archiefstukken. De vloeren van de hal en de tussenbordessen zijn belegd met beige, dubbel hardgebakken tegels die ook voor de plinten zijn gebruikt. Het trappenhuis wordt ter hoogte van de tussenbordessen van daglicht voorzien door een stalen valraam met draadglas, dat in een terugliggend kader van witgeschilderde tufsteen is geplaatst. De vensterbank is betegeld met grijze hardgebakken tegels.

De depotruimten zijn alle toegankelijk met een moderne multiplexdeur en via de in 2005 geplaatste lift. De wanden en plafonds zijn gewit, elektra en installatietechniek is tegen het beton geschroefd. Alle vensteropeningen zijn vanwege klimaatbeheersing aan de binnenzijde met een plaat afgedekt.

De bovenste depotruimte bevindt zich onderdaks en is uitgevoerd met betonnen dakkapellen, ook deze zijn aan de binnenzijde dichtgeschroefd. Eén exemplaar is in het trappenhuis functioneel aanwezig en voorzien van een stalen, vierruits draairaam waarin draadglas is gevat.

Via een in 2005 geplaatste, verdreven houten trap is de zolder boven de bovenste depotruimte bereikbaar. De kapconstructie is hier in het zicht en in naaldhout uitgevoerd als een met grenen delen beschoten gordingenkap. Deze worden ondersteund met vier A-spanten met kreupele onderstijlen. Op zolder is verder een moderne klimaatinstallatie aanwezig. Hiervoor zijn in beide topgevels grote openingen voor luchtroosters aangebracht. Tevens is op zolder de historische schakelkast voor de archieflift nog bewaard.

Gaafheid

De opzet van depotgebouw en de gevels van het gebouw zijn sinds de bouwtijd vrijwel ongewijzigd gebleven. Dit geldt voor de vensterindeling, raaminvulling en de afwerking van de bestaande gevels, alsmede voor het dak.

Belangrijke aanpassingen zijn rond 2005 doorgevoerd en hadden betrekking op het maken van een lift voor het vervoer van collectiestukken en het aanbrengen van een klimatologische installatie op zolder. Deze hebben weliswaar gevolgen gehad voor de authenticiteit van het pand, ze hebben geen effect gehad op de kwaliteit van de architectuur en het uiterlijk wijzigde nauwelijks.

Samenvattend heeft het depotgebouw Rosmolensteeg 7 zijn oorspronkelijke verschijningsvorm en architectuur zo goed als volledig gaaf behouden.

Bouwdossiers

RAZ, archief 0005 Openbare Werken, inv.nr. 474

RAZ Arch.nr 324, bouwvergunningen Zutphen 1946-1971

RAZ. Arch.nr.395, bouwvergunningen Zutphen 1971-1989

RAZ. Arch.nr.512, bouwvergunningen Zutphen 1989-2010

Literatuur

- Joosje van Dam, *Wederopbouw in Zutphen*, special Zutphen Monumentaal, Zutphen 2007

Waardering

Het depotgebouw Rosmolensteeg 7 te Zutphen door A.J. van der Steur uit 1953-'54 is van algemeen belang voor de gemeente Zutphen vanwege de volgende waarden:

Architectuurhistorische waarden

- Vanwege de hoogwaardige kwaliteit van het ontwerp en de uitvoering daarvan.
- Typologisch, als zeldzaam voorbeeld van een archief- en depotgebouw uit de wederopbouwperiode.
- Als goed voorbeeld van een uitgevoerd ontwerp van het architectenbureau Kleinhout en Van der Steur, een landelijk belangrijk bureau uit de periode voor en na de Tweede Wereldoorlog.

Stedenbouwkundige waarden

- Vanwege de prominente ligging van het gebouw in de straatwand van de Rozengracht op de overgang naar de Overwelling.
- Als belangrijk ruimte-definiërend, stedenbouwkundig element van de hof-achtige ruimte aan de Rosmolensteeg.

Algemeen historische waarden

- Als duidelijk voorbeeld van een gerealiseerd gebouw in de wederopbouwtijd en daarmee uitdrukking gevend aan de schaal van de verwoesting in WOII en de grote inzet die in de jaren erna is gepleegd om de stad te herstellen.
- vanwege de als poort vormgegeven onderdoorgang als verwijzing naar het claustrale verleden van dit deel van de binnenstad.

Gaafheid/herkenbaarheid

- Vanwege de hoge mate van gaafheid van het oorspronkelijke ontwerp en de gematerialiseerde uitwerking daarvan.

Zeldzaamheid

- In zijn opzet, stijl en uitwerking is het depotgebouw aan de Rosmolensteeg voor Zutphen een zeldzaam gebouw. Vergelijkbare gebouwen van deze schaal, kwaliteit van architectonische uitwerking en/of functie uit deze periode komen in de stad slechts sporadisch voor.
- In het oeuvre van het architectenbureau van Kleinhout en Van der Steur bevinden zich, afgezien van het ontwerp voor de aanleg rondom het Gideonmonument, geen andere gebouwen uit deze periode in Zutphen of de regio.

Redengevende omschrijving

Het depotgebouw aan de Rosmolensteeg 7 te Zutphen is een historisch gebouw van architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit, vanwege het architectonisch ontwerp, het gerealiseerde materiële object en de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van enerzijds de Rosmolensteeg en anderzijds de Rozengracht en Spoorstraat in een deel van Zutphen dat naar aanleiding van oorlogsschade na WOII is hersteld.

Van stedenbouwkundig en architectuurhistorisch belang is het gegeven dat de architectuur van het object (massa-opbouw, gevelindeling, materiaalgebruik en detaillering) een vanzelfsprekende verbinding maakt met zowel de historische bebouwing en de wederopbouwarchitectuur in de omgeving.

Het gebouw is van architectuurhistorische en algemeen historische betekenis als onderdeel van het oeuvre van architectenbureau Kleinhout en Van der Steur uit Amsterdam, binnen de architectuurgeschiedenis van Zutphen tijdens de wederopbouwjaren en als gematerialiseerd onderdeel van een oorspronkelijk groter, maar niet gerealiseerd plan voor een nieuw museumgebouw langs de Rozengracht en Broederenkerkplein.

Bijlage: afbeeldingen

Foto's

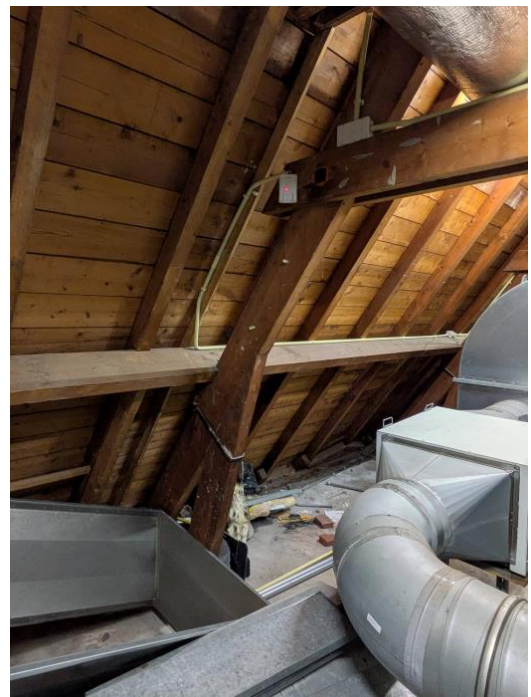
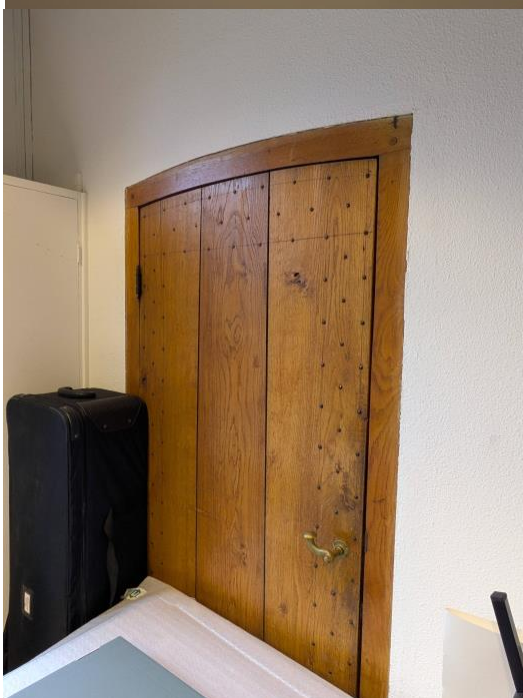

▲ De locatie van het latere depotgebouw tijdens de restauratie van de oude refter, Rozengracht 3 in 1949. Foto collectie RAZ

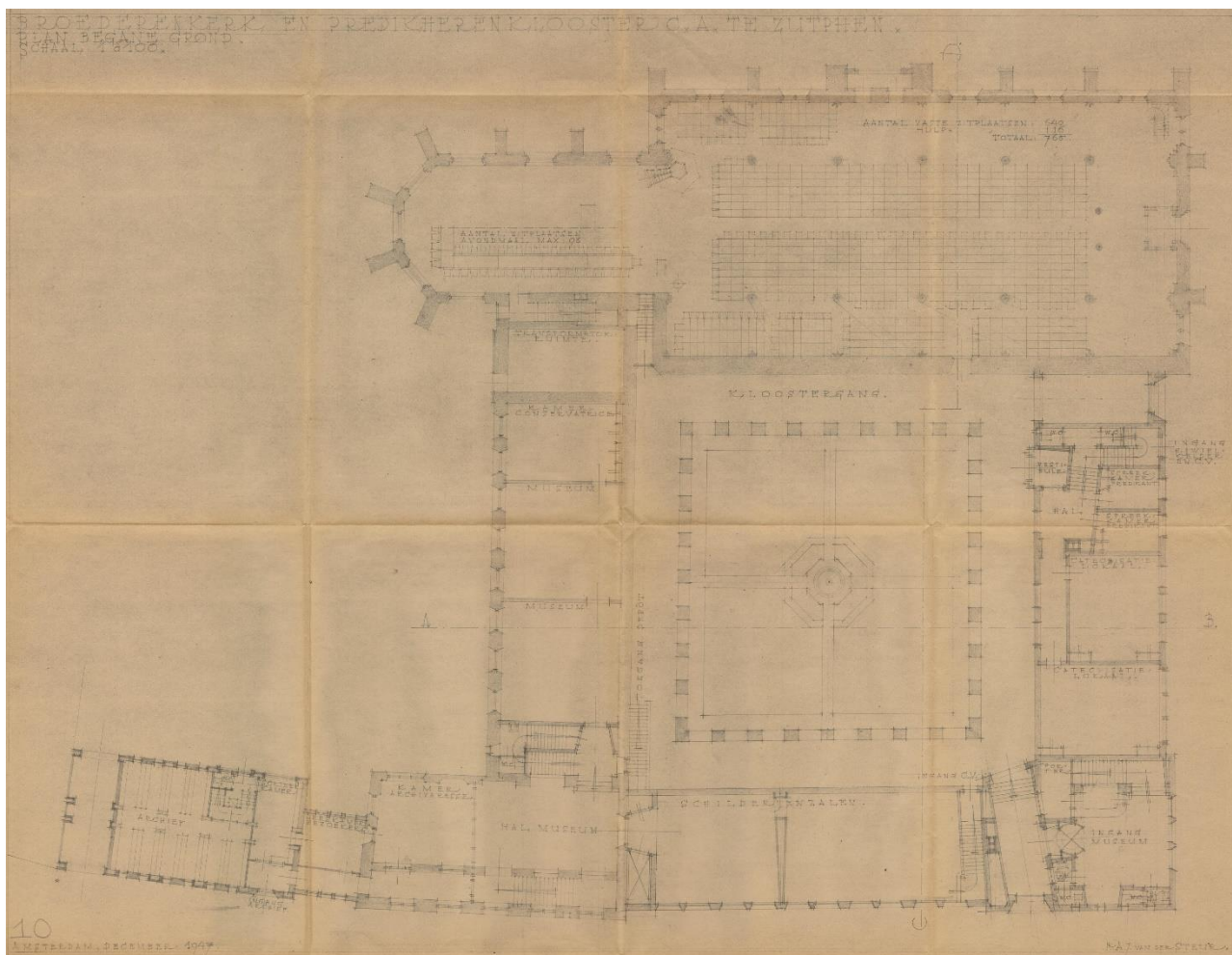

▲► De gevel aan de Rosmolensteeg. Foto's J. Krijnen - gemeente Zutphen 2025

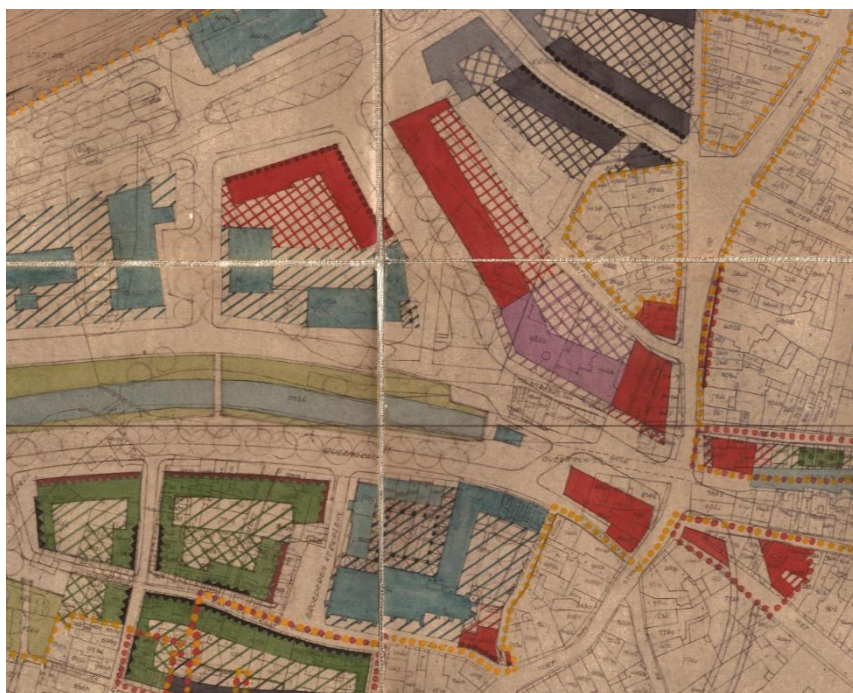

Geveltekeningen en plattegrond

▲ Plattegrond van het wederopbouwplan voor een museum met archief tegen de Broederenkerk door A.J. van der Steur uit 1947. Alleen de binnentuin met bevrijdingsmonument is opgeleverd en in 1954 het archiefgebouw, later depot, aan de Rosmolensteeg. Collectie Regionaal Archief Zutphen

◀ Plankaart Binnenstad (detail) wederopbouwplan Zutphen 1948. Onder is de locatie van het beoogde museum en archief met de Broederenkerk blauw gemarkeerd. Collectie Regionaal Archief Zutphen